

1. Plan van aanpak Verantwoordingssystematiek

Op 11 september heeft de minister de Kamer een [Plan van Aanpak Verantwoordingssystematiek](#) doen toekomen. Het plan van aanpak is een vervolg op de toezeggingen in het (schriftelijk) wetgevingsoverleg bij het jaarverslag 2023 en gaat in op de voorstellen die de rapporteurs hebben gedaan.

De rapporteurs legden toen vijf voorstellen aan de minister voor:

- A. Vereenvoudig met ingang van de begroting 2026 het indicatorentraject, o.a. door een andere inrichting. Breng daarbij samenhang aan tussen de indicatoren en de Strategische Evaluatie Agenda en de Monitor Brede Welvaart, met aandacht voor het borgen en leren van lessen uit resultaten.
- B. Neem daarin mee of, en zo ja hoe, het online resultatenportaal van het ministerie een bijdrage kan leveren aan informatie over resultaten aan de Kamer.
- C. Vraag bij het verbeteren van het indicatorentraject advies aan van de Algemene Rekenkamer, de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) en de directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie (IOB).
- D. Leg de voorstellen voor verbeteringen regelmatig voor aan de Kamer, en verzoek de commissie om met de inzet van rapporteurs betrokken te blijven bij het ontwikkeltraject.
- E. Diep in de jaarlijkse Verantwoordingsstukken – te beginnen met de stukken over 2025 – één beleidsthema uit, waarbij indicatoren en evaluaties een beeld geven van resultaten en geleerde lessen.

In het schriftelijk overleg over de jaarverantwoording heeft de minister een plan van aanpak aangekondigd. In het ontvangen 'Plan van aanpak' stelt de minister kaders, waarbij het plan de mededeling bevat dat met ingang van de begroting 2025 de indicatoren niet in de begroting zijn opgenomen. Verder benoemt de minister dat het plan van aanpak verder zal worden uitgewerkt met IOB, AIV en Algemene Rekenkamer. De brief bevat geen uitgewerkt plan van aanpak, noch een inhoudelijke weging van de voorstellen van de rapporteurs.

Daarmee is de brief van de minister, naar het oordeel van de rapporteurs, geen afdoende antwoord op de voorstellen die de rapporteurs namens de commissie hebben gedaan.

Vervolgverzoeken van de rapporteurs

De rapporteurs stellen voor om de minister te vragen het plan van aanpak verder uit te werken met concrete vervolgvorstellen om de systematiek van verantwoorden te verbeteren. Daarbij geven de rapporteurs, naast de vijf al genoemde verbetervoorstellen, de volgende aandachtspunten mee.

1. De rapporteurs verzoeken de minister het overzicht van de indicatoren, streefwaarden en de toelichting op te nemen in de begroting 2025 en het jaarverslag over 2025. En zolang nog geen nieuwe systematiek is vastgesteld met de indicatoren aan de Kamer te rapporteren.
2. De rapporteurs verzoeken de minister om in het plan van aanpak duidelijk te verwerken hoe samenhang tussen de indicatoren en de Strategische Evaluatie Agenda en de Monitor Brede Welvaart wordt verwerkt. Dit met aandacht voor het borgen en leren van lessen uit resultaten. En daarbij het online resultatenportaal van het ministerie te betrekken.

3. De rapporteurs verzoeken de minister om in het plan van aanpak duidelijk te maken hoe gerapporteerd wordt over resultaten van beleid, ook wanneer delen van dat beleid als gevolg van bezuinigingen uit de begroting verdwijnen.
4. De rapporteurs verzoeken de minister om een werksessie te beleggen met de ambtenaren van het ministerie en vertegenwoordigers van de Algemene Rekenkamer, de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) en de directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie (IOB) met de rapporteurs om de opzet van het plan van aanpak te bespreken.
5. De rapporteurs stellen voor om bij de Verantwoording over 2024, medio 2025, al één beleidsthema te kiezen als pilot voor de voorgestelde verdiepende behandeling. Het thema 'Klimaatfinanciering' zou naar het oordeel van de rapporteurs, gezien de betrokkenheid van IOB en Algemene Rekenkamer, zich daartoe lenen.

Ad 1.)

De minister heeft met ingang van de begroting 2025 het overzicht van indicatoren en streefwaarden tot en met 2030 niet meer in de begroting opgenomen. In de procedurevergadering van 27 september 2024 heeft de commissie de minister verzocht deze tabel en toelichting als nog in de begroting op te nemen en aan de commissie aan te bieden. De Rekenkamer schrijft in de begrotingsbrief daarover het volgende: *"Omdat nog niet bekend is hoe de nieuwe systematiek er precies uitziet, en of deze voldoet aan de wensen van de Tweede Kamer, is het opvallend dat de minister afscheid heeft genomen van de begrotingsindicatoren zonder dat er een alternatief is. Over 2025 kan uw Kamer op deze manier namelijk niet beoordelen of de BHO doelen zoals die gesteld zijn in de ontwerpbegroting 2025 uiteindelijk ook worden behaald."*

De rapporteurs verzoeken de minister, om zolang er geen nieuwe verantwoordingssystematiek met de Kamer is afgesproken, te blijven werken met de indicatoren en streefwaarden zoals in eerdere begrotingen en jaarverslagen.

Ad 2.)

In de brief met de werktitel 'Plan van aanpak Verantwoordingssystematiek' gaat de minister niet inhoudelijk in op de verbetervoorstellen die rapporteurs in de behandeling van de jaarverantwoording 2023 hebben gedaan. De procesvoorstellen worden wel overgenomen. In de brief komt de minister vooral met kaders waarbij de minister lijkt terug te vallen op de minimaal voorgeschreven verantwoording door middel van jaarverslag en evaluaties.

De rapporteurs hebben met name gevraagd om aandacht te besteden aan samenhang tussen de indicatoren en de Strategische Evaluatie Agenda en de Monitor Brede Welvaart, met aandacht voor het borgen en leren van lessen uit resultaten. En daarbij is gevraagd of, en zo ja hoe, het online resultatenportaal van het ministerie een bijdrage kan leveren aan informatie over resultaten aan de Kamer. De rapporteurs willen de minister vragen om juist op deze punten uit te werken hoe een vereenvoudiging van de verantwoordingssystematiek aan deze wens van de Kamer kan voorzien. Daarbij merken de rapporteurs op dat van belang blijft om doelen en streefwaarden helder te formuleren zodat resultaten getoetst kunnen worden aan de gestelde doelen.

Ad 3.)

De Algemene Rekenkamer constateert in de begrotingsbrief van 24 september dat de minister de komende jaren zal bezuinigen op het ODA-budget. Daarbij maakt de Rekenkamer duidelijk dat de minister aandacht zal moeten blijven geven aan het terugdringen van fragmentatie van beleid. De Rekenkamer vraagt daarbij aandacht voor het stellen van prioriteiten en schrijft *"We zien dat de bezuinigingen als gevolg daarvan pro rata zijn verdeeld over de verschillende beleidsartikelen in de*

ontwerpbegroting van BHO. We attenderen op het belang van het stellen van prioriteiten en het maken van keuzes als gevolg van de voorgenomen bezuinigingen,(...)”.

De rapporteurs constateren dat resultaten van het ontwikkelingsbeleid pas enige jaren na het begrotingsjaar gerapporteerd kunnen worden. Financiële verslaglegging van een begrotingsjaar kan wel in het opvolgende jaar. Beleidsresultaten worden pas later gerapporteerd. Dit hangt samen met de wijze waarop ontwikkelingsorganisaties worden gefinancierd. Mochten beleidsthema's deels vervallen dan vervalt naar het oordeel van de rapporteurs niet direct de verantwoording over de resultatenrapportage. Immers, resultaten worden ook nog behaald in opvolgende jaren na de in de begroting verantwoorde uitgaven.

De rapporteurs vragen de minister in het plan van aanpak te voorzien in een adequate rapportage van resultaten, ook in het geval beleidsprioriteiten in komende begrotingsjaren niet meer in dat beleid voorzien.

Ad 4.)

De rapporteurs hebben voorgesteld om bij het verbeteren van het indicatorentraject advies te vragen aan de Algemene Rekenkamer, de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) en de directie Internationaal Onderzoek en Beleidsevaluatie (IOB). Daarbij is gevraagd om de voorstellen voor verbeteringen regelmatig voor te leggen aan de Kamer, en is verzocht om met de rapporteurs betrokken te blijven bij het ontwikkeltraject.

Het plan van aanpak benoemt de verschillende organisaties voor advies en gaat daarbij in op het verzoek van de rapporteurs om als Kamer betrokken te blijven. Hoe dat vorm kan krijgen wordt niet uitgewerkt.

De rapporteurs willen graag concreet maken hoe hun betrokkenheid vorm kan krijgen en doen het voorstel om een werksessie te beleggen met ambtenaren. Al eerder hebben de rapporteurs met mandaat van de commissie gesprekken gevoerd met ambtenaren van het departement en ook met de Algemene Rekenkamer. Deze gesprekken waren zeer verhelderend voor de rapporteurs. Daarbij werd onder meer duidelijk welke vragen en dilemma's er spelen bij het vraagstuk. De rapporteurs zien een dergelijk gesprek als mogelijkheid om toe te lichten waar de behoefte aan informatie bij de Kamer ligt en waarbij het ook mogelijk is verwachtingen te bespreken. De rapporteurs verzoeken de minister dit traject uiterlijk 4 weken voor het toezenden van de Voorjaarsnota en suppletoire begrotingen af te ronden. Daarmee worden de rapporteurs in de gelegenheid gesteld hun bevindingen tijdig met de commissie te delen.

Ad 5.)

De rapporteurs hebben voorgesteld om bij de jaarlijkse Verantwoordingsstukken – te beginnen met de stukken over 2025 – één beleidsthema uit te diepen, waarbij indicatoren en evaluaties een beeld geven van resultaten en geleerde lessen. Een pilot kan mogelijk al bij de Verantwoording van 2024 vorm krijgen rond het thema 'Klimaatfinanciering'. De commissie heeft rapporteurs aangesteld over 'Internationaal klimaatbeleid' en daarnaast is de Rekenkamer voornemens een speciaal onderzoek over Klimaatfinanciering aan de Kamer aan te bieden in 2025. Daarnaast zijn er al de IOB onderzoeken die onderdeel waren van de Strategische Evaluatie Agenda. Wellicht ziet de minister aanknopingspunten om als pilot al bij de verantwoording over 2024 verdieping op dit thema aan te brengen.

2. Opzet factsheet revolverende fondsen

Op 24 juni 2024 heeft de minister de Kamer een brief met een opzet [Factsheet revolverende fondsen](#) doen toekomen. Met ingang van de ontwerpbegroting 2025 zijn in de memorie van toelichting, bijlage 7, voor de onder deze minister vallende revolverende fondsen factsheets opgenomen. Daarmee wordt een toezegging afgedaan die de minister deed bij de behandeling van de begroting voor 2024.

De rapporteurs spreken hun waardering uit voor het opnemen van factsheets over de revolverende fondsen met ingang van de ontwerpbegroting 2025.

Vervolg vragen rapporteurs

De rapporteurs zien de toegevoegde waarde van het opnemen van bijlage 7 met de factsheets revolverende fondsen in de ontwerpbegroting. Ze constateren dat uit de toelichting nog niet helder blijkt op welke wijze deze factsheets onderdeel zullen blijven van volgende begrotingen. Uit de toelichting wordt ook niet helder of in het jaarverslag een soortgelijke bijlage wordt opgenomen of dat de minister wil volstaan met de tabel en toelichting zoals in voorgaande jaren.

De rapporteurs leggen daarom de volgende vragen aan de minister voor:

- Kan de minister toezeggen dat de bijlage met de factsheets revolverende fondsen en de toelichting ook in de volgende begrotingen wordt opgenomen?
- Kan de minister toelichten op welke wijze in het jaarverslag over ontwikkelingen rond de revolverende fondsen wordt gerapporteerd? Is de minister voornemens om in het jaarverslag te volstaan met de tabel en toelichting op de revolverende fondsen?